Anbudet

Eskilstuna - Strängnäs Släktforskarförening

Informationsblad för Eskilstuna - Strängnäs Släktforskarförening Nr. 3 år 2005

Ritningar till patentansökning för golvmopp och tvättmaskin!

Men vad har det med släktforskning att göra?. Se sidan 10.

Fotot med hela sällskapet är taget vid Björkekulla i Ärla och från vänster står Janice och Rodney Skoglund, därefter Jean och Albert Skoglund, så kommer värdparet Saga-Brita och Göran Allmér och till sist Donna Koziol f. Skoglund och hennes man John Koziol. Se artikel sid.10.
Foto: Margareta Bergqvist

Kallelse till höstmöte och 25-årsfest sidan 13.

I detta nummer:

- Ordföranden tillfälligt borta ..... sid. 3
- Vart tog hon vägen min Catharina? ..... sid. 4
- Om ett studiebesök på Sjöhistoriska ..... sid. 5
- Information från Datagruppen ..... sid. 6
- Vill du åka med till Lndsarkivet i Uppsala . sid. 6
- Att söka efter levande släktingar ..... sid. 7
- Kalendarium och Temakvällar ..... sid. 9
- Mmm som i Måndagkväll ..... sid. 10
- Om Stallarholmens hembygdsförening .... sid 11
- Nya medlemmar och lite smått och gott ... sid. 12
- Kallelse till höstmöte ..... sid. 13
- På kryss med S/S Gerda ..... sid. 14
- Lite från Släktforskardagarna i Göteborg . sid. 15
- Ransoneringstiderna..... sid. 16
- Apropå Harpsund ..... sid 18

ESSF Adress:

Eskilstuna - Strängnäs
Släktforskarförening
Dambergsgatan 1
633 41 ESKILSTUNA
Telefon 016 - 12 21 47

Postgiro:
73 81 41-1

Medlemsavgifter **2005**

Fullbetalande	200.- / år
Familjemedlem	100.- / år
Medlemskap för ungdom upp till 23 år	25.- / år

Avgift för ny medlem som betalas in till föreningen mellan den 1/10 och 31/12 ger fullt medlemsskap även påföljande år.

Redaktion

Layout och teknik:
Arne Carlsson
Gillbergavägen 140
632 36 ESKILSTUNA
Tfn / Fax 016 - 42 64 10
Mobil 070 - 588 06 10
E-post: nils-arne@caritakonsult.se

Adressändring

Skickas till Kassören!!

Eftertryck eller citat

Får gärna göras ur Anbudet under förutsättning att källan och författare anges.
Anbudet ges ut 4 ggr. per år i ca 525 ex. och framställs hos:
Carita Konsult & Service i Eskilstuna
Tfn/Fax: 016 - 42 64 10

ISBN/ISSN 9929522492

Busslinjer

Enligt uppgift så går följande bussar via Kungsvägen: Från Fristadstorget nr. 11, 12, 20, 31, 216, 221, 720, 801 och Pulsen. Mot Fristadstorget går nr. 11, 12, 20 och 30.
Buss nr. 720 från Strängnäs stannar vid Rådhustorget.

Styrelse

Ordförande, redaktör och ansvarig utgivare:
Sven Kullman
Thulegatan 9 B
633 58 ESKILSTUNA
Tel: 016-12 62 87
E-post:
smedcomp@eskilstuna.mail.telia.com

Vice Ordförande:
Kjell Ivarsson
Alfeltsgatan 5 A
633 40 ESKILSTUNA
Tfn 016 - 12 35 91
E-post: 41ivarsson@telia.com

Sekreterare:
Anita J Carlsson
Eleonoragatan 12 B
633 43 ESKILSTUNA
Tel: 016 - 12 62 82
E-post: 7077karlsson@telia.com

Kassör:
Margareta Gustafsson
Kyrkogårdsgatan 2 A. 4 tr
633 41 ESKILSTUNA
Tel: 016-13 11 80
E-post: m.gson@sverige.nu

Övriga styrelsemedlemmar:
Gunvor Larsson
Vallbyvägen 27 C
645 42 STRÄNGNÄS
Tel: 0152-123 09
E-post: larsson.gunvor@telia.com

Ulla-Britt Svensson
Kungsvägen 11
633 40 ESKILSTUNA
Tfn 016 - 12 10 29
E-post: ullabrittsvensson@tele2.se

Sonja Jönsson
Gräsgatan 40
645 40 STRÄNGNÄS
Tfn / Fax 0152 - 139 40
E-post: sj13940@vattnet.com

Göran Thomasson
Bosätervägen 3
633 47 ESKILSTUNA
Tel: 016-13 02 71
E-post: g.thomasson@telia.com

Karl-Inge Karlberg
Mellanvägen 35
633 69 SKOGSTORP
Tfn 016 - 252 57
E-post: karlberg@skogstorp.com

Manus och utgivningsdagar för Anbudet **2005**

	Sista manusdag,		**till posten**	
Nr 1	-"-	24/1	-"-	16/2
Nr 2	-"-	20/5	-"-	10/6
Nr 3	-"-	5/9	-"-	26/9
Nr 4	***-"-***	***21/11***	***-"-***	***12/12***

Föreningens hemsida:
http://www.essf.just.nu

E-postadress:
essf@telia.com

Parkeringsplats för bil

Finns vid Sveaplans centrum (2 tim.) och ibland även på Dambergsgatan, **kör lugnt, detta är ett villaområde.**

Ringklocka

Knappen sitter till vänster om ytterdörren. När lokalen är öppen för medlemsträff så ska du ringa på klockan så kommer någon och öppnar för dig. Adressen till lokalen är Dambergsgatan 1.

När katten är borta, dansar råttorna på bordet sägs det ju i ett gammalt ordspråk!

Och nu är det så att vår ordförande Sven som vanligtvis huserar på denna sida är upptagen med en massa egna ärenden så han hinner inte skriva någon ledare till detta nummer och bad mig att ”hitta på något läsvärt”.

Vad är då mer naturligt i en släktforskarförening än att titta bakåt? Själv är jag ju ingen aktiv släktforskare men har levt med verksamheten ”inpå knutarna” eftersom den som jag delar morgontidningen med: Lily Anita, är en synnerligen hängiven släktforskare som började forska 1992 och då gick en kurs för att lära sig tekniken.

Klubben (som det då var,) höll då till i en liten lokal på Stadsarkivet och man delade lokalen med ytterligare två föreningar/Klubbar. Dessutom så var inte lokalen tillgänglig utanför ordinarie kontorstid.

I våra arkiv har vi en liten informationsskrift som distribuerades till medlemmarna i augusti 1988 där dåvarande styrelsen ber att få in förslag på namn för en kommande ”tidning”. I oktober 1988 kom så första numret av Anbudet ut till medlemmarna. Det var en tidning i A5 format och innehöll 16 sidor troligen maskinskriven text och av naturliga skäl inga bilder. Tidningens redaktör var då Lars Henning som skrev under pseudonymen Lars i Lycktan.

Andra flitiga skribenter var Bror-Erik Ohlsson och Margareta Bergqvist m.fl.

Fram till februari 1991 så kom Anbudet ut med enstaka nummer men därefter så spreds informationen på annat sätt. Hustrun blev så småningom invald i styrelsen som sekreterare och på så sätt blev även jag intresserad av verksamheten, man ska ju ”dela varandras bördor”.

Det innebar att jag ställde upp för nominering till styrelseordförande för verksamhetsåret 1998 och på samma årsmöte togs frågan upp om att ta upp föreningens tidning Anbudet igen såsom informationskanal. Och på den vägen är det.

Ordförandeskapet lämnades över till Sven Kullman på årsmötet för 2002 års verksamhet men tidningen finns fortfarande med i ”bagaget” även om det även i redaktionen har skett vissa förändringar.

Och tittar jag tillbaka på åren som gått så har det skett en fantastisk utveckling.

Några exempel:
Före 1989 började våra kyrkoarkiv kopieras ute på församlingarna av idoga medlemmar för dataregistrering.
Redan 1989 var frågan uppe om att bilda en datorgrupp.
1992 hade vi börjat med en höstresa till Släktforskarnas Hus i Leksand.
1997/98 började ombyggnad av Stadsarkivet och föreningen blev hemlös, men Lily Anita lyckades hitta en ny lokal i Sjukhusområdet i Eskilstuna där vi fick en egen hemvist där vi kunde börja utveckla föreningens kursverksamhet.
År 2000 hade vi mer än 80 anmälningar till kurser av olika slag.
Vi hade också 20-årsjubileum med en välbesökt utställning på Eskilstuna Stadsbibliotek.
År 2001 utökade vi våra lokaler med ytterligare ett behövligt rum och köpte in alldeles nya möbler.

Men som det sägs i skillingtrycken: ”Stugan blev dem snart för trång” och en ny ”klappjakt” på lämplig lokal började.
Återigen var det fru Carlsson som fick napp och vi kunde flytta in i nuvarande lokaliteter den 19/1 2002.

Datorerna kommer mer och mer in i föreningens verksamhet och en ny datagrupp bildas och föreningen får en egen hemsida.
Under 2004 så rivs huset där vår gamla lokal låg och föreningen får sin 500:e medlem, Vi startar skolprojekt och har återigen utställning på Eskilstuna Stadsbibliotek och på ABF.

2005, Bror-Erik Ohlsson blir Hedersdoktor vid samhällsvetenskapliga fakulteten på Uppsala Universitet.

Föreningen ordnar flera resor för medlemmarna. Vi åker till Stockholm och Släktforskarförbundets nya lokaler, vi åker på utflykt i Sörmland, vi åker ut med ångbåten Gerda med undertecknad som nycertifierad ångmaskinist, vi åker till Leksand och Arninge likaledes med undertecknad vid spakarna och pedalerna.

-Ja det var en liten nostalgisk titt i backspegeln och det finns säkert mycket mycket mer som kan tas upp och det är inte utan att jag blir stolt när jag ser den fantastiska utveckling som föreningen har haft och att jag har fått vara med och bidragit lite grand i alla fall.

Och mer blir det
Du som är observant och räknar lite snabbt på fingrarna konstaterar snart att om föreningen firade 20 års-jubileum år 2000 och det är 2005 nu så borde vi väl fira 25-års jubileum i år!!!

-Jomenvisst är det så och fira ska vi, som du säkert har sett på framsidan av tidningen så finns det en inbjudan och kallelse till höstmöte på sidan 13. Jag hoppas bara att Adde som står för festiviteterna kan härbärgera alla oss drygt 500 medlemmar som sluter upp på mötet och den efterföljande festiviteten med sina överraskningar.

Han, ja Adde alltså, är väldigt hemlighetsfull när man försöker ”pumpa” honom på vad som kommer att ske. Den enda chansen att få reda på vad som kommer att ske är naturligtvis att se till att vara med på pats när det händer. I vart fall så kommer det att bli tillfälle till att träffa en massa trevliga släktforskare på gott humör.

-Ja och så kommer jag dit också!
Hotar

Arne C

Vart tog hon vägen?

Catharina

Det gick flera år innan vi fick kontakt igen, Catharina Thorgren, och jag.

Med svepande kjolar försvann hon nämligen för mig en grå, dimmig och kall novemberdag i slutet av 1700-talet i Västervåla socken i Västmanlands län. Av någon anledning är det nämligen alltid så jag ser mina anor framför mig, en kall och dimmig novemberdag med stubben efter säden kvar på åkrarna.

Kanske beror detta synsätt på att båda mina föräldrar var s.k. ”statarungar” och deras berättelser om sin barndom sällan tog upp några glädjeämnen i livet. Det var mest berättelser om tidiga mornar, sur ved, dåliga bostäder, lång skolväg och mjölkningsplikt för farmor och mormor. För farfar och morfar var det griniga och snåla bönder som inte ville göra rätt för sig. Det var deras bild av förgången tid, men givetvis måste det ha funnits glada och soliga dagar även då, precis som under Catharinas dagar, men ändå hänger bilden kvar.

Nåja, tillbaka till Catharina och varför hon försvann för mig. Njaa, egentligen försvann hon inte; det var den sentida ättlingen som hade lite för bråttom och därmed slarvade, vilket kunde ha gått käpprätt åt h…..e. Hur gick då det till? Jo, eftersom hon hade ett relativt ovanligt efternamn, och inte använde patronymikon utgick jag, självklart, från att det var en och samma person som jag följde i husförhörslängderna.

Tanken att det kunde finnas två personer med samma ovanliga namn, vid samma tid, i samma lilla socken slog mig aldrig.

Dessutom hade jag, vid den tiden, ingen exakt födelsetid för henne, så kontroll den vägen var inte aktuell just då. Alltså följde jag henne glatt framåt och räknade med att den senare frågan löser sig väl för eller senare.

Då slog det stora frågetecknet till! Catharina gick och avled innan det barn som förde anorna vidare var fött!!? Vem hade gjort fel? Jag? Prästen? Eller var det bara Murphy* som slagit till igen? Av ren matthet fick frågan ligga till sig och jag ägnade mig åt andra släktgrenar under några år i stället.

Så småningom gick det inte att komma undan längre utan det blev till att gå tillbaka hela vägen tillbaka till födelseboken för den tid som var rimlig för hennes födelse, och se! Där kom lösningen. Det fanns verkligen två Catharina Thorgren, födda ungefär vid samma tid och i samma socken. Dessutom visade det sig att de var kusiner; den Catharina jag till en början hade följt var brorsdotter till min Catharinas far. Så till alla släktforskare, nya eller gamla, kan man säga: **slarva inte med källkritiken.** Hade inte min första Catharina haft det goda omdömet att avlida så hade jag stått med en helt felaktig släktgren, nämligen den på hennes mors sida.

Urbom

Så till en annan liten historia om hur man kan glädja andra, oinvigda, med släktforskning. För något år sedan satt vi vid lunchen på jobbet och talade om namn i allmänhet och efternamn i synnerhet. En av mina arbetskamrater talade om att hennes mamma i barndomen blivit retad i en myckenhet, och blivit kallad bl.a. ”Urdum”, eftersom hennes flicknamn var Urbom.

Då knäppte det till i släktforskarhjärnan och jag var tvungen att fråga om mamman möjligen var bördig från Östergötland och om det fanns smeder i släkten. Båda frågorna fick jakande svar, vilket medförde att jag kunde rulla upp delar av mammans anor ned till omkring 1430-talet. Så kan det bli bara på grund av ett enkelt lunchsamtal, man kan alltid glädja någon.

Glöm alltså inte att tala släktforskning, helst med sådana som vill höra på, så kan det nog hända att man får in uppgifter också.

En tragedi

Förmodligen är jag inte den ende släktforskaren som på sätt och vis lever med anorna och tar del av deras liv så gott det nu låter sig göras.

En liten tragedi som grep mig var historien om Christina Nilsdotter (1726-1792) som var svärmor till rättaren Anders Ålund i Dillnäs under andra halvan av 1700-talet. I husförhören i denna socken är hon bara antecknad som ”modren” utan namn eller några andra identifierbara uppgifter.

Då uppstår frågan, vems mor?

Hans eller hustruns? Den frågan löste sig då Anders och hustrun omkring år 1791 flyttade till Hornet i Gryts socken, där han också var rättare. Då finns en svag anteckning om Christina som säger att hon avled i Vagnhärad år 1792. Alltså tempo till Dödboken, där och först då kunde jag vara säker på att det var svärmodern. Det visade sig nämligen att hon bodde hos en son som hade samma efternamn, Westergren, som dottern, som i sin tur omväxlande kallas för mde Ålund, Jansdotter eller Westergren, så med henne gällde det att se upp så att det inte blev en ny Catharina Thorgren.

Nåväl, i Vagnhärad visade det sig att hon flyttat till sonen Olof Westergren i Källtorp och att det var där hon avled. Vad som var tragedin var att hans lille son också avled vid samma tidpunkt och i dödboken är antecknat ”Olof Westergrens späde son Johan Erik född 4 april begrofs uti en kista med sin farmoder.”

Man kan lite eftertänksamt fundera på vad Olof tyckte om livet just då…?

Det var funderingarna för den här gången, kanske blir det flera vid något annat tillfälle.

Roland Jargården

* (Murphys law) Kan det gå åt skogen så kommer det att bli så, (fritt översatt av redaktionen)

Ett intressant studiebesök

Fördelen med att vara med i flera släktforskarföreningar är att man har många möjligheter att delta i intressanta studiebesök. Nu senast passade det mig att följa med Storstockholms Genealogiska Förening till Sjöhistoriska museets arkiv, bibliotek och fotoarkiv. Jag har faktiskt inte varit på museet över huvudtaget som jag minns eller så var det så länge sedan att jag glömt det. I alla händelser verkade det som om huset genomgått och genomgår en reparation, för caféet var helt nyinrett och kan verkligen rekommenderas.

Nu var det inte caféet det skulle handla om utan arkivet och biblioteket. Vi började i det senare som är mycket stort och omfångsrikt för att vara ett specialbibliotek.

Av ca 50 000 volymerna kan man hitta 10 000 i databasen LIBRIS på Internet (www.libris.kb.se).

Det bästa är att besöka biblioteket och titta i deras katalog. Och det finns verkligen mycket att hämta för den som har anställda av olika grader i handelsflottan bland sina anor. För marinen är det i första hand Krigsarkivet som gäller. Det finns matriklar över befäl, fartygsregister och det tydligen mest efterfrågade av allt skeppslistor. Jag har inga sjömän i släkten, idel landkrabbor, så jag hann inte med att anteckna alla godbitar men det som jag i mitt arbete fått många frågor på: vrakregister och linjetrafik på Mälaren, kan man få svar på här.

När vi dröjt oss lite för länge kvar i biblioteket kom den ansvarige för fotoarkivet och undrade om vi inte skulle se hans domäner? Genom underjordiska gångar kom vi till det lilla fotoarkivet som trots sitt format rymmer mycket, vi såg ju bara det rum som till största delen upptogs av kataloger och register och en del digitalt material.

Fördelen med olika fotometoder diskuterades och man fick en tankeställare. Gärna, mycket gärna digitalkamera men ta ut de bilder du tänker bevara på papper. Den enda form av ”negativ” som kommer att stå sig är glasplåtar. Nästan alla andra förstörs eller som när det gäller digitala bilder, vem vet hur de kommer att kunna visas i framtiden när programmet är borta ut handeln för länge sedan. Man har ett porträttarkiv liksom foton av tavlor med marint motiv. Hela dokumentationen av Regalskeppet Vasa finns förutom på Vasamuseet även här.

Sista delen av besöket ägnades åt arkivet som består av handlingar som slumpmässigt skänkts till museet.

Nästan inget är medvetet förvärvat. Alltså är det svårt att veta vad man kan tänkas hitta där, men man har mycket ritningar till fritidsbåtar, ofta skänkta av konstruktörens familj, en del loggböcker från handelsflottan (sporadiskt) brev, dagböcker osv., mestadels personliga handlingar alltså.

Om man har en fråga går det utmärkt att skriva eller e-posta så registreras den och lämnas till den avdelning där man har störst möjlighet att svara beroende på frågans inriktning, e-postadress registrator@maritima.se .Vill man besöka arkivet, biblioteket eller fotoarkivet så har de öppet tisdagar och onsdagar kl 12-16.

Kvälls- och lördagsöppet ett visst antal dagar som är bäst att kolla på hemsidan www.sjohistoriska.se.

Margareta Bergqvist

Inför vår herre är vi ju alla Smålänningar

Kort beskrivning av Ekeberga Hembygdsarkiv.

Ekeberga Hembygdsarkiv är en del av Ekeberga Hembygdsförening. Arkivet är lokaliserat i föreningens museum invid Kosta Glasbruk.

Arkivet innehåller material från många arkivbildare. Det största omfånget har Kosta Lessebo Järnvägs arkiv 1888 - 1948. För släktforskare med rötterna i Ekeberga socken med omnejd är Nils Hammerbys arkiv säkert av största värde. Moderna arkivförteckningar finns för Konsumtionsföreningen Fenix 1905 - 2001 och Kosta Egna Hem 1913 - 1939 samt för några smärre arkivbildare av personhistoriskt intresse. F.d. Bruksbyggmästaren Eric Karlssons arkiv har en egen förteckning.

Föreningar och enskilda har under åren lämnat in material till arkivet. Arbete pågår med sor- tering och förteckning av detta.

Hammerbys arkiv kräver en något utförligare beskrivning. Omfånget är tio hyllmeter. En meter består av ett sökregister med kortlådor innehållande över 7 000 registerkort. Dessa kort, i bokstavsordning, hänvisar till personer, platser och händelser som beskrivs i arkivet. Detta är uppdelat i inbundna volymer för ”Ekeberga historia”, ”Ekeberga Tidningsklipp”, ”Småland Tidningsklipp” och ”Lenhovda historia” samt en meter med fotonegativ med över 25 000 bil- der. Här finns fotograferat bl.a. kyrkoarkiv, domböcker, historiska anteckningar, byggnader och personer.

Ekeberga Hembygdsarkiv är tillgängligt för forskning efter överenskommelse med arkivarien, Berne Karlsson tfn 0478-502 15 eller e-post: *berne.kosta@telia.com*.

Berne Karlsson

Lily Anita Carlsson fick höra om Berne på en anbytarträff i Växjö och tycker att vi alla ska få vetskap om detta fina arkiv

Information från Datagruppen

Temadagar

I min roll som fadder och utbildare i släktforskarprogrammet Disgen har jag ofta stött på användare med bristfälliga kunskaper om Windows. Vid nästa temadag i Eskilstuna, torsdagen den 6 oktober kl 18.30 på ABF, och Onsdagen den 19 oktober kl. 18.00 på ABF i Strängnäs har jag därför tänkt ta upp ett tema, som förhoppningsvis intresserar många. Det kommer bl.a att handla om:

Musknappar, hantering av ikoner och genvägar, kortkommandon, utforskaren, skapa och ta bort mappar och filer, kopiera filer, komprimera hårddisk dvs defragmentera, utskrifter, skärmdumpar, säkerhetskopiering och återställning m.m.

De exempel jag visar utgår från Windows XP men användare av andra Windowsversioner kan säkert ha utbyte av kvällen eftersom dom grundläggande funktionerna i mycket är lika. Har du en bärbar dator kan du gärna ta med den och kanske prova själv. Tillsammans kan vi säkert reda ut och besvara dom flesta frågor som kan tänkas dyka upp.

Back-up i Windows XP Home Edition
Under sommaren fick jag en nyttig påminnelse om vikten av att göra regelbundna säkerhetskopieringar. En bekant råkade då ut för en hårddiskkrasch och all information på disken gick förlorad. Släktforskare har som regel för vana att ta kopior på sina släktdata men hur är det med övrig information, word-dokument t.ex?

I Windows XP ingår ett program för säkerhetskopiering och återställning. Det konstiga är att programmet installeras bara som standard i Windows XP Professional men inte i Windows XP Home Edition. På CDn för installation av Windows finns dock programmet med i båda fallen. En rekommendation till alla som använder Home Edition är att installera programmet. Gör då så här:

1. Sätt in CDn med Windows XP Home Edition.
2. När bilden ”Välkommen till Windows XP” visas klicka på Avsluta.
3. Starta Utforskaren – håll ner Windowstangenten och tryck E.
4. Klicka på plustecknet framför CD-enheten med CD-skivan
5. Klicka på plustecknet framför mappen VALUEADD.
6. Klicka på plustecknet framför mappen MSFT.
7. Dubbelklicka på mappen NTBACKUP.
8. Dubbelklicka på filen NTBACKUP
9. Följ installationsguiden

När man sedan vill använda programmet gör man så här:

Klicka på Start – Program – Tillbehör – Systemverktyg - Säkerhetskopiering

Genline
I förra numret av Anbudet efterfrågade vi intresset för en s.k. Genlinestafett d.v.s. ett extra abonnemang av Genline, som medlemmar i ESSF skulle kunna turas om att disponera under en vecka eller så. Vi har fått in tre svar och bedömer att intresset är för litet för att starta en sådan verksamhet.

Val av programvara för släktforskning
Under sommaren skickade vi ut en förfrågan till sex av de i Sverige mest kända leverantörerna av släktforskarprogram och bad dom besvara en enkät om sina respektive program. Syftet var att det sammanställda resultatet sedan skulle kunna vara en vägledning för våra medlemmar inför köp av programvara. Endast två leverantörer har svarat, svaren gäller programmen Disgen och WinFamily. Eftersom vi tycker att en jämförelse inte blir meningsfull med så få svar avvaktar vi nu en tid för att se om fler svar dyker upp. Skulle så bli fallet återkommer vi med en redovisning i ett senare nummer av Anbudet.

Övrigt
Har du tips om något du vill ta upp under denna rubrik skicka gärna ett mail till essf.data@telia.com.

Datagruppen
Göran Thomasson

Resa till Landsarkivet i Uppsala!

Vi planerar att arrangera en resa till Landsarkivet i Uppsala den 29/10.
Varför då undrar säkert många, vi har ju redan varit på ett Landsarkiv och vet hur det går till att forska där!
Javisst men nu blir det annorlunda:

Vi får en guidad visning av en rutinerad arkivarie som skriver så här till oss om sitt program:

-Visningen kommer att ta ca 1,5 tim och ni kommer då att få reda på Arkivverkets organisation, samt vilka källor som ni som släkt- och hembygdsforskare i första hand kan ha nytta av förutom kyrkböckerna. Jag kommer att lägga fram en utställning av originalmaterial som ni får titta på och jag berättar om källorna och om hur samhället har fungerat. Om det är något speciellt som ni vill att jag ska inrikta mig på så får ni höra av er i god tid innan. (t.ex. Sjömanhusens arkiv).

En eventuell titel för min visning skulle kunna vara ”Vilka källor finns förutom kyrkböckerna på Landsarkiven?”

Visst låter väl det här intressant?
Minst 25 och max. 40 personer kan vi vara på den här resan och upplevelsen. Vi kommer att dela upp oss i två grupper och medan den första gruppen går sin guidade tur och får en massa intressant information så har grupp nummer 2 tillgång till forskarsalen där vi till och med kommer att ha abonnerade rum till vårt förfogande, grupperna byter verksamhet efter ca 1,5 timme.

Vi avreser från Eskilstuna och parkeringen mitt emot Klosters kyrka kl. 07.00 för att hämta upp vid Sveaplan, Ekängen, ev. Kjula och naturligtvis i Strängnäs.

Ta med en ”kall lunch” och fika, (det finns bara två mikrovågsugnar.)

Pris för det hela 260:- per person och anmälan och frågor till:
Lily- Anita, eller Arne Carlsson på tfn:016 - 42 64 10

Att söka efter levande släktingar, eller personer som avlidit under de 10 senare åren om de fortfarande är aktuella i skattedatabasen.

Inom ramen för vår lagstadgade offentlighetsprincip har du möjlighet att söka underlag för nutidsforskning i Skatteverkets register och således komplettera ditt material med data för nu levande personer; syskon, kusiner, sysslingar, bryllingar etc. Du kan t.ex. få uppgift om familjestrukturen omkring personer som du identifierat; dennes föräldrar, make/maka, barn o.s.v. Uppgifterna som man på detta sätt skaffar har även hög säkerhet.

Rättigheten att ta del av allmänna handlingar:

Alla medborgares rätt att ta del av de offentliga arkivens material är grundlagsskyddad. Dels i regeringsformens andra kapitel där informationsfriheten garanteras, dels i tryckfrihetsförordningen. Där fastslås den så kallade offentlighetsprincipen: ”Till främjande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning ska varje svensk medborgare ha rätt att taga del av allmänna handlingar.”
Allmän är handlingen om den förvaras hos myndighet, statlig eller kommunal, om den anses som inkommen till eller upprättad hos myndighet.
Allmänna handlingar ska på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället och utan avgift tillhandahållas.

Det kan finnas undantag eller begränsning när det gäller vilken information som man kan få ut, se bl a sekretesslagen.

Sekretesslagen, 7 kap. 15 par.:
”Sekretess gäller i verksamhet som avser folkbokföring eller annan liknande registrering av befolkningen för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst 70 år.”

Hos Skatteverket finns det olika vägar att söka persondata:
• Att du själv söker i Allmänhetens terminal. Den finns i den lokala skattemyndighetens lokal.
• Att du beställer uppgifter genom besök, telefon, brev eller e-post.

Allmänhetens terminal är det kostnadsfritt att utnyttja.
Utskrifter som hämtas ”på stället” är kostnadsfria. Skickar man efter utskrifter i mindre antal, så är detta gratis. När det blir ett större antal kopior kan man förvänta sig att det kommer en faktura med i sändningen. Tillämpningen varierar, men det finns ett riktvärde på att under 10 kopior är gratis.

För region Västerås sköts kontakter med släktforskare vid t.ex information genom en ansvarig handläggare, placerad i Södertälje. Du kan som tidigare besöka något av Skatteverkets kontor för användning av Allmänhetens terminal eller om du skall beställa Personbild eller Personbevis. Skickar du efter uppgifter per post eller e-post så sänder du detta till det regionala skattekontor som den eftersökta personen tillhör.

Allmänhetens terminal.
På Skatteverket har allmänheten möjlighet att söka uppgifter ur myndighetens databas i en terminal som disponeras kostnadsfritt.
Kontakta personalen på det lokala Skattekontoret så hjälper de dig igång. Det kan vara säkrast att ringa före besöket och boka tid.

På datorns skärmbild presenteras ett antal register som är intressanta för släktforskare, framförallt Basregistret (persondata) och Arvskattesystemet (bouppteckningar).

Databaserna innehåller uppgifter från hela landet.

Basregistret
Basregistret innehåller uppgifter om enskilda personers *personnummer, förnamn, efternamn, adress.*

Man måste alltid ange personens efternamn i sökningen. Övriga uppgifter som förnamn, födelsedatum/personnummer eller adress kan man alternera mellan för att få träff.
När man fått träff på en person, så kan man söka vidare genom att t ex behålla efternamn och adress men ändra sökbegrepp, t ex från man till kvinna. På samma sätt kan man även söka familjens barn – förutsatt att efternamnet är samma.

Det kan finnas ett antal fällor som gör det svårt vid sökningen: förkortningar, stavningsvarianter etc. Börja med så få fakta som möjligt och bygg på efter hand.

Uppgifterna ur Basregistret kan man inte få utskrift av.

Om du saknar uppgift om det nödvändiga efternamnet så kan du få hjälp från skattekontorets personal att finna detta om du vet t ex förnamn, födelsetid och namn som ogift etc.

Arvskattesystemet/Bouppteckningar
Du kan numera också söka bouppteckningar och dödsboanmälningar via allmänhetens terminal. De bouppteckningar som kan tas fram är alla som är beslutade av skattemyndigheten från och med den 1 juli 2001.

Sökbegreppen är ärendenumret eller personnumret på den avlidne. Det finns även möjlighet att söka på namn, men den vägen fungerar inte bra. Personnumret kan man söka i Basregistret.

Man markerar och klickar sig fram på skärmbilderna till en sida som kallas händelselogg.

Här finns dokumenten listade.
Är dokumentet inskannat så finns det en markering på raden för dokumentnamnet. Genom att klicka på *bildvisning* i verktygsfältet upptill så tas det skannade dokumentet fram på skärmen.

Dokumenten kan skrivas ut, antingen sida för sida, eller hela dokumentet, inklusive bilagor.

Övriga register
Det finns ytterligare ett antal register

Fortsättning på sidan 8

Fortsättning från sidan 7

tillgängliga, bland annat diariesystemet DiaRätt.
DiaRätt innehåller diarieförda skatteärenden från och med 1 januari 1992.

Folkbokföringsregistret.
Registret innehåller data om personer som är folkbokförda i Sverige och uppgifterna finns hos det skattekontor som den eftersökte personen tillhör, men kan nås från kontor över hela landet. Uppgifter avseende avlidna personer finns kvar så länge dessa är aktuella för skatteverket.
Du kan beställa utdrag antingen genom besök på ditt lokala skattekontor eller genom att ringa, skicka brev eller e-post.
Brev eller e-post skickas till Skatteverkets regionkontor.
Vid besök på skattekontoret kan uppgifterna fås direkt om det finns möjlighet. Har personalen inte möjlighet att klara av beställningen direkt så kommer man överens om leveranstid och leveranssätt.
Erfarenhetsmässigt så skall man inte skicka större beställningar än på max 3 personer vid varje tillfälle. Oftast får man då svar inom 1-2 veckor.

Ange alltid i din beställning att uppgifterna är avsedda att användas för din släktforskning!

Två olika typer av utskrifter kan beställas: Personbild eller Personbevis/Utdrag ur folkbokföringsregistret.

Personbild
Du beställer en Personbild.
Förutom Personbilden kan du även beställa dokumenten *Födelsehemort, Namn (som ogift) och Dödsfall/gravort.* Ange i beställningen vilka dokument du vill ha.

Personbilden är en familjebild för den eftersökte personen, med uppgifter om föräldrar, make/maka och barn.
I övrigt är informationen spartansk.

Uppgifter som du lämnar om den person du söker:
Helst komplett namn och personnummer.
Har du bara namn och adress så kan det oftast räcka.

Dessutom alltid vem du är:
Namn. Adress. Telefonnummer.
e-postadress.
Avsikten med uppgifterna: släktforskning.

Svaret får du vid besök på skattekontoret om möjligt direkt, annars per post.
Beställer du per post, e-post eller telefon skickas svar per brev.

Personbevis/Utdrag ur folkbokföringsregistret (”120-bilden”).
Du beställer: *Personbevis/Utdrag ur folkbokföringsregistret (”120-bilden”)* för angiven person och dennes make/maka, barn och föräldrar.

Din beställning skall innehålla:
Uppgift om den person du söker data för:
Helst komplett namn och personnummer.
Har du bara namn och adress så kan det oftast räcka.

Dessutom alltid vem du är:
Namn. Adress. Telefonnummer.
e-postadress.
Avsikten med uppgifterna: släktforskning.

Svaret kan du om möjligt få utskrivet direkt om du besöker det lokala skattekontoret, annars skickat per brev. Svar ges i form av en utskrift ur folkbokföringsregistret och innehåller data för den eftersökte personen samt dennes familj. Samtliga uppgifter lämnas för personer oberoende av vilket skattedistrikt de tillhör.

Skatteverkets hemsida
Besök gärna hemsidan där du bl.a. kan hitta en del intressanta artiklar. För släktforskare t ex ”Den svenska folkbokföringens historia under tre sekler”. (Obs! Skriver du ut den så blir det nästan 80 sidor!)

Skatteverkets adresser hittar du på deras hemsida www.skatteverket.se

E-postadresser/omfattande län:

Dalarna och Gävleborg
gavle@skatteverket.se

Västra Götaland förutom kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed och Åmål
goteborg@skatteverket.se

Gotland, Jönköping och Östergötland
linkoping@skatteverket.se

Skåne
malmo@skatteverket.se

Jämtland, Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland
norrland@skatteverket.se

Stockholm förutom kommunerna Norrtälje, Nykvarn, Salem och Södertälje
stockholm@skatteverket.se

Södermanland samt kommunerna Norrtälje, Nykvarn, Salem och Södertälje.
Uppsala och Västmanland
vasteras@skatteverket.se

Blekinge, Halland, Kalmar och Kronoberg
vaxjo@skatteverket.se

Örebro samt kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed och Åmål
orebro@skatteverket.se

Alve Mårtensson

Kalendarium för 2005

24-25/9	Lördag/ Söndag	06.00	Resa till Leksand och Släktforskarnas hus.
6/10	Torsdag	18.30	Temakväll på ABF i Eskilstuna. Ämne: Windows (se separat informationsruta).
11/10	Tisdag	13.00 - 18.00	Nya medlemmar inbjuds till öppet hus ESSFs lokal i Eskilstuna.
15/10	Lördag	13.00	Lokalen stängd, istället går vi på Höstmötet i Hammaren i Eskilstuna.
16/10	Söndag	09.00	Kontrolläsning Födda-Vigda-Döda ESSFs lokal i Eskilstuna.
19/10	Onsdag	18.00	Temakväll på ABF i Strängnäs. Ämne: Windows (se separat informationsruta).
22/10	Lördag	10.00 - 14.00	Nya medlemmar inbjuds till öppet hus ESSFs lokal i Eskilstuna.
29/10	Lördag		Resa till Landsarkivet Uppsala
9/11	Onsdag	18.30	Temakväll: Gaggafton om Disgen, ABF Fristadstorget Eskilstuna
12/11	Lördag		Arkivens dag på Biblioteket i Eskilstuna.
19-29/11			Esbjörn Blåpannas marknad.
29/11	Tisdag		Resa till Arninge för i första hand cirkeldeltagare
10/12	Lördag	10.00	Lokalen i Eskilstuna stänger för säsongen klockan 14.00.

Lokalen på Dambergsgatan 1 i Eskilstuna är öppen: Tisdagar och Torsdagar mellan kl. 13.00 - 18.00 och lördagar mellan kl. 10.00 - 14.00 från 23 augusti till 10 december 2005.

ABF-lokalen i Strängnäs är som vanligt bokad för träffar onsdagar jämna veckor hösten 2005: 21/9, 5/10, 19/10, 2/11, 16/11, 30/11, 14/12.

2 x Temaafton

Hur blir jag bättre på att använda Windows?

Torsdagen den 6 oktober kl. 18.30 på ABF Kungsgatan 14 (vid Fristadstorget) i Eskilstuna och Onsdagen den 19 oktober kl. 18.00 på ABF i Strängnäs

Du som känner dig osäker på funktioner i Windows kom och lyssna, fråga och diskutera. Det blir ingen regelrätt kurs utan snarare ett allmänt smörgåsbord där deltagarna i stor utsträckning påverkar upplägget. Ett smakprov på vad som kan bli aktuellt:

- **Skrivbordet** - Hur anpassar man skrivbordet? Hur ställer man in enkelklick för att spara mushanden? Hur lägger man in ikoner och genvägar?
- **Musknappar** - Vad händer vid klick med vänster/höger musknapp?
- **Kortkommandon** - Utforskaren, visa skrivbordet, kopiera, klipp ut, klistra in, fetstil, skriva ut m fl.
- **Utforskaren** - Allmänt. Hur skapa, kopiera och ta bort mappar och filer?
- **Underhåll av hårddisken** - defragmentera.
- **Utskrifter** - I PDF-format för Acrobat Reader, skärmdumpar.
- **Säkerhet** - Windows Update, Microsoft Update, brandvägg, virusskydd, säkerhetstesta datorn.
- **Säkerhetskopiering** - Hur förbereder man möjligheten att återställer data efter en hårddiskkrasch? Många tar kopior på sina släktdata men glömmer alla andra filer som foton, Word-dokument etc. I Windows XP Home Edition är inte programmet för säkerhetskopiering installerat som standard. Det finns dock på installations-CDn. Hur gör man för att installera programmet?

Listan kan säkert kompletteras med fler intressanta punkter. Av praktiska skäl är det troligen Windows XP, som blir utgångspunkten. Motsvarande funktioner finns i regel även i äldre windowsversioner men kan då ev. hittas på annan plats i menyerna.
Välkomna!

Göran Thomasson

”Mmm... som i Måndagskväll”

Ovanstående har vi läst på Rötter, i Släkthistoriskt Forum, på Genealogiska Föreningens hemsida och säkert på fler ställen.

Det är den satsning som görs i Släktforskarcentrum i Marabouhuset i Sundbyberg. Varje måndagskväll under vintern - våren kan man gratis åhöra något intressant föredrag. Eftersom Släktforskarcentrum och GF håller förlängt öppet kl 16 till 21 måndagar passar det väldigt bra att utnyttja resurserna i huset före föredraget som börjar kl 18.

Den 7 februari, första måndagen, passade vi, min man och jag, på att dels se på lokalerna, dels kolla en del saker i GF:s arkiv. Som medlemmar i GF var vi nyfikna på hur det blev efter flytten från de trånga lokalerna på Sabbatsberg. Jättefint, och framför allt har det rikhaltiga biblioteket fått mer utrymme. Var den matnyttiga klippsamlingen förvaras i sitt mappsystem hann vi inte se för jag fastnade i dokument som en annan som forskat i delvis samma släkt överlämnat och kunde konstatera att min misstanke att namnen på en del av de avporträtterade inte stämmer. Fotografen var verksam långt efter den namngivnes död!

Den kvällens föredrag var kanske inte någon höjdare för min/vår del eftersom det handlade om ”Religionshistoriska strövtåg runt Östersjön” och vi inte har några som helst anor i Baltikum eller Tyskland. Desto mer intresserade mig det föredrag jag lyssnade till den 7 mars. Det var Ted Rosvall som med bistånd av Anna-Lena Hultman pratade om emigrantforskning och då framför allt via databaser och Internet. Ted Rosvall har skrivit en artikelserie i Släkthistorisk Forum i ämnet men han är en så medryckande och entusiastisk talare att de två anslagna timmarna flög iväg. Åh, vad mycket bra tips sen!

Det amerikanska socialförsäkringsregistret (SSDI) via FamilySearch www.familysearch.org/ och Ellis Island Passenger Arrivals www.ellisisland.org/ har jag sökt i, de är båda gratis men frågan är om man inte ska abonnera på Ancestry.com www.ancestry.com om man har många släktingar i USA. Den basen kostar att använda men man slipper å andra sidan snurra runt på Internet och söka efter de många gratis hjälpmedel som faktiskt finns. På Ancestry.com finns det mesta samlat även det som är gratis.

Och som en man i publiken påpekade, man kan prova på fjorton dagar gratis och är man flitig så… För min del skulle jag gärna ha haft vetskap om gratistelefonkatalog www.whitepages.com som jag inte hittade när jag sökte. De allra flesta är avgiftsbelagda och turligt nog står dollarn lågt så det blev överkomligt att köpa den information jag sökte och jag fick även kontakt så jag fick valuta för pengarna. Det är enklare idag när man kan betala via Internet än när jag för kanske tio år sedan köpte information från SDDI och först fick skriva en mycket formell anhållan och till den foga en internationell check som kostade mycket mer än summan för själva uppgiften.

Ett ännu bättre tips är att besöka Släktforskarcentrum som tillhandahåller databasen Ancestry.com. Om detär förbundet eller GF som står för fiolerna är jag osäker på men för medlemmar i GF är det naturligtvis gratis och som icke medlem betalar man en dagsavgift.
Hur kommer man dit då? Jag tog tåget från Strängnäs, femtio minuter till Stockholms central, därifrån tunnelbana till Sundbybergs centrum och därefter en promenad på tio minuter. Den senare delen av resan tar minst fyrtio minuter så ca en och en halv timmes restid allt som allt. Det finns andra sätt med buss, pendeltåg och ev. bil så visst måste det vara något riktigt lockande om man ska ta sig den tiden och det är flera av de återstående föredragen. Gå in på Rötter www.genealogi.se och titta på programmet. Åtminstone hundra personer hade ansett det mödan värt att ta sig dit och höra om emigrantforskning så arrangörerna var säkert mycket nöjda.

Grädden på moset var den omfattande listan på källor till emigrantforskning som Anna-Lena Hultman sammanställt och som hade en strykande åtgång. Och än en gång, länklistan är suverän.

Margareta Bergqvist

USA-besök

En dag i början av juli låg i vår brevlåda en avi om paket från utlandet. Väldigt spännande naturligtvis även om jag kunde gissa mig till avsändaren men innehållsbeskrivningen förbryllade en aning, matvaror. Kvickt iväg för att hämta paketet i ICA-affären som numera är vårt närmsta ”postkontor”.

Matvarorna visade sig bestå av två kilo svart espressokaffe från den amerikanska kaffekedjan Starbucks. Och inte nog med det, en jättemugg med motiv från Seattle på. Naturligtvis, mina amerikanska släktforskarvänner (som de blev) hade upptäckt min förkärlek för ”kaffe latte” och de är bosatta i staten Washington där Seattle ligger. Det var tack för hjälpen som kom!

De var så glada och tacksamma att jag tagit hand om dem vid deras besök i Eskilstuna strax före midsommar. Att det blev jag som tog hand om dem berodde på att jag fick ett mail från Arne och Lily Anita Carlsson med frågan om inte jag har många anknytningar till Ärla socken. Det stämmer ju så jag bad dem om mer uppgifter för att se vad det gällde. Arne och Anita hade från släktforskarföreningen i Nyköping och Håkan Linderyd fått en förfrågan från USA där en kvinna berättade att hon var på väg till Sverige och sökte efter släktingar och ”rötter”. Eftersom det visade sig att ”rötterna” fanns i Ärla och inte Nyköping gick frågan vidare för att till sist hamna hos mig.

Håkan hade redan från början sagt till Donna Koziol att nu levande släktingar var en så tidsödande forskning att hon inte kunde räkna med den hjälpen. Endast ett par veckor återstod tills de

Fortsättning på sidan 11

Fortsättning från sidan 10

skulle komma till Sverige men senare sköts resan fram ca fjorton dagar. De uppgifter jag fick var födelseuppgifterna för familjen Johan Petter Skoglund, far och mor och nio barn. Att jag sedan kunde skicka ett mail till Donna och bestämma tid och plats att träffas berodde helt på de fantastiska möjligheter som Genline, SVAR:s digitala material, Sveriges dödbok, Söderskivan, Klara m.m., ger. Jag satte mig här hemma och på ett par timmar hade jag i stort hittat allt som gick att hitta om familjen utom bouppteckningar som ju tar längre tid att få fram. Det som inte fanns i Genline hittade jag hos SVAR (födelseböcker för Ärla och folkräkningarna). Tyvärr finns inte Västmanland ännu hos någondera, så där gick jag bet. Familjen flyttade nämligen från Björkekulla i Ärla till Kungsör 1876 men det löste sig ändå för båda makarna Skoglund dog redan efter ett år i Kungsör och barnen flyttade tillbaka till mormor i Ramshammar eller så hade de redan flyttat hemifrån.

I Björkekulla i Ärla föddes samtliga nio barn dit makarna Johan Petter Skoglund och Anna Catharina Olsdotter kom 1853. Han var född 1815 i Västergötland och hon född 1826 i Ramshammar i Kjula. De vigdes i Kjula 1853 och inte i Ärla som var den uppgift jag fick från USA. Jag hade aldrig varit i Björkekulla tidigare men på söndagen veckan innan vi skulle träffas for vi, min man och jag, på rekognosering till Björkekulla och Ramshammar. Eftersom det skulle bli ett ganska stort sällskap, Donna, hennes två bröder Albert och Rodney, alla tre med medföljande make, och jag själv kändes det bäst att kolla om vi var välkomna.

Sedan 1960-talet bor förre rektorn för S:t Eskil, Göran Allmér, och hans fru i Björkekulla och de lovade ta emot och visa stället där syskonens farfar och hans syskon föddes under åren 1853 - 1867. Ingenting finns kvar av den gamla bebyggelsen förutom en gammal jordkällare och jordbruket är sedan länge sammanlagt med en annan större gård, men en uppfattning om bygden där de har en del av sina rötter blev det i alla fall. Värre var det med Ramshammars by. Inge och jag hade valt söndagseftermiddagen eftersom vi trodde chansen var större då att någon fanns hemma som kände till gårdarna. När Anna Catharina Olsdotter lämnade föräldrahemmet Ramshammar Nr 2 år 1853 fanns endast två gårdar i Ramshammar, Nr 1 o 2. Under årens lopp och flera arvsskiften delades gårdarna i flera små och i uppslagsverket "Sveriges städer och samhällen, Södermanland" (1949) finns foton på inte mindre än åtta mangårdsbyggnader och alla byggda runt sekelskiftet. Vi lyckades inte träffa någon som visste något om de olika husen och deras ägare i äldre tid så i Ramshammar kunde de bara se hela byn och fick inte veta vilken del deras anor ägt.

Det var ganska spännande att åka till First Hotel för att hämta sällskapet onsdagen den 22 juni. Vi hade bestämt träff klockan 14 eftersom de hade några timmars resa från Tällberg på förmiddagen. Vi fick genast god kontakt trots min dåliga hörsel och brittiska engelska och deras mycket breda amerikanska. Med god vilja förstod vi varandra ganska bra. Sedan for vi vår runda till Björkekulla, Kjula kyrka och Ramshammar. Vi jämförde våra uppgifter, de hade varit på Emigranternas Hus i Växjö på vägen upp genom Sverige, och eftermiddagen försvann i ett nafs. När vi kom tillbaka till hotellet ville de bjuda mig på middag och eftersom det var en varm och fin kväll och de ville komma till den gamla delen av stan valde vi Tingsgården med utsikt över Fors kyrka. Senare tog vi en promenad runt kyrkan, tyvärr stängd så dags, och en titt på S:t Eskil. Det visade sig senare vara en lyckträff för när jag längre fram kollade lite grundligare i kyrkböckerna så hade deras utvandrade farfar Hans Albert Skoglund konfirmerats i Fors kyrka och gått i det dåvarande läroverket, det som senare blev S:t Eskils gymnasium där nuvarande ägaren till Björkekulla tidigare varit rektor! Efter en sista tur med bil runt kvarteren med bl. a. Rademachersmedjorna skildes vi åt. Tröttheten för min del kom dagen efter, vi hade faktiskt pratat oavbrutet i sju timmar!

Innan vi träffades visste jag inte riktigt hur mycket jobb jag kunde och ville lägga ner men de var så trevliga att jag fortsatte lite till efter att vi träffats. En uppgift var så fantastisk att jag inte kunde låta bli. Deras farfars bror, Johan Otto Skoglund, skulle ha uppfunnit en tvättmaskin som han tjänat så mycket pengar på att han inte behövde jobba mer. Ja, de hade tydligen också fått en del. Kanske var det inte en hel tvättmaskin, möjligen var det bara en komponent? Jag läste på om tvättmaskinens historia och det stämde inte med tiden, tvättmaskinen som sådan var redan uppfunnen. Så jag ringde Patentverket och hade tur. Den som svarade lovade återkomma om en stund, hon hade tillgång till ett dataregister och Skoglund är ett bra namn att söka på. En kvart senare ringde hon och berättade att hon hittat två patent som hon skickade kopior på. Det var en ny vinkel och sammanfogning av plåtarna i trumman till tvättmaskiner Johan Otto Skoglund fått patent på. Det andra patentet var en anordning för att fästa skur- eller dammtrasan med på en skaft. Om han fick patent i USA också vet jag inte eftersom man för äldre patent måste ha numret för att söka i den databas som ligger på US Patent and Trademark´s hemsida *http://www.uspto.gov/*. *Jag har inte översatt hela den gamla (1901 och 1906) svenska texten i patentansökningarna men ritningarna går ju att förstå ändå.*

Långt om länge hittade jag också en nu levande släkting, en åttio år gammal dam i Stockholmstrakten som Donna ska skriva till och naturligtvis hoppas hon på kontakt. I övrigt verkar de flesta vara döda, den blomstrande delen av syskonskaran emigrerade tydligen. Det blev bara två systrar kvar i Sverige, en av dem var lärarinna i Gnesta och dog ogift 1950.

Visst har jag lagt ner mycket tid men det har varit väldigt berikande och jag har fått vänner som gärna vill hålla kontakt med Sverige. Deras far som dog i vintras var någon gång för många år sedan på besök i Eskilstuna men lyckades aldrig få veta något om sin släkt i Sverige. Det är ju så otroligt mycket lättare att forska idag. Jag har för egen del lärt mig vad man kan hitta hos Patentverket och det hoppas jag få användning för i något annat sammanhang. Jag tvekar verkligen inte att ställa upp igen om det gäller "mina" socknar.

Margareta Berggvist

Nya medlemmar från 2005-06-01:

Charlotte Andersson	Carlavägen 35 B	633 51 ESKILSTUNA	016 - 500 01 11
Anders Andersson	Albro Södergård	635 13 ESKILSTUNA	016 - 290 24
Solbritt Holmberg	Kyrkogårdsgatan 2 B	633 41 ESKILSTUNA	016 - 730 31

Vi vill hälsa alla nytillkomna medlemmar hjärtligt välkomna till vår förening med en symbolisk blomma och hoppas att ni känner er väl tillrätta i lokalerna och med oss "gamlingar". Stöt bara på om ni vill ha någon hjälp.

Hej har ni era rötter i Kjula socken?

Hembygdsföreningen i Kjula-Jäder fick för några år sedan en ”databas” i gåva av dödsboet efter Gunder Larsson, som samlat personer som haft någon anknytning till Kjula socken.

Förutom sin egen släkt (Gunder var född i Kjula) började han föra in personer från Kjulas ministerialböcker och husförhörsböcker.

Han gick systematiskt igenom födelsebok, döda, vigselbok, inflyttade, utflyttade och även lite från domböcker. Han tog ett år i taget och arbetade sig bakåt. Han hann till mitten av 1800-talet och sin egen släkt till 1600-talet.

Tyvärr drabbades han av ”stroke” mitt i sitt arbete men hann ändå registrera ca 17.700 personer.

Vi i hembygdsföreningen har stor glädje av hans arbete tillsammans med vårt eget fotoarkiv när vi har våra torpcirklar. Så har ni någon släkt som ni söker från Kjula så kontakta oss.

Ni kan ringa eller maila vår kontakt som heter Britt-Marie (Brittis) Andersson. Telnr. 016 - 940 03 eller mail: *stensater2279@hotmail.com*

Kontrolläsning

I projektet Födda-Vigda-Döda i Eskilstuna kommun börjar vi nu se lju-set i tunneln.

Vi har nu lagt in på våra datorer i lokalen ca 57. 000 poster med i huvudsak vigda och döda men även en hel del födda. Men det återstår fortfarande en del att kontrolläsa.

Därför gör vi återigen en kraftsamling söndagen den 16 oktober då de som är intresserade av att hjälpa till är välkomna till lokalen. Från kl. 09.00 finns jag där.

Det handlar om att kontrolläsa fotokopior av kyrkböcker mot datautskrifter. Eftersom de äldsta är från 1862 är det inte några svårlästa saker utan de flesta klarar av att läsa kyrkböckerna.

Även de som inte tidigare deltagit är varmt välkomna att delta. Som vanligt bjuder ESSF på lite förtäring under dagen som belöning till dem som hjälper till.
Välkomna.

Kjell Ivarsson

Hej,

Jag söker uppgifter om min farfar Lars Arvid Nilsson f. 1848 i Jäder och död 1922 i Eskilstuna och även om min farmor. Han ledde C. O. Öberg & Co under ett antal år. Jag har läst Inger Dreifaldts utmärkta historik om Öbergs men vet mycket litet om min farfar, farmor och mina farbröder och fastrar.
Det fanns visst ett släktskap mellan Öbergs- och Nilssonfamiljen.Tacksam för lite uppgifter.

Stadsarkivet i Eskilstuna hänvisade mig till denna adress.

Mvh

Lars-Gunnar Nilsson
lgnmail@telia.com

Ytterligare en liten efterlysning!
Efterlysningen gäller om någon forskar i släkten Flodin eller stött på Jonas Flodin född 1756 i Östergötland, okänt vilken socken, död i Västergötland och sannolikt son till Jonas Flodin d.ä. f.1720 i Stora Sundby, Öja socken, död 1773 i Örby, Västergötland.

Henrik Lindström
Läkargatan 3 A
633 56 Eskilstuna
016 - 124071
henrik.lindstrom2@comhem.se

Härmed kallas medlemmarna i Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening till höstmöte med efterföljande 25-årsfest lördagen den 15 oktober 2005 klockan 15.00.

Vi träffas i Pensionärscentrum i Hammaren, Nyforsgatan 37, Eskilstuna.

Parkeringsplats finns på Sommarrogatan eller invid järnvägen.

<u>För deltagande i Höstmötet behöves ingen anmälan.</u>

Den efterföljande festen kostar 50 kr/person och anmälan måste ske senast måndagen den 10 oktober kl. 12.00 till:
Mats Adolfsson **(Adde)**, Georg Nyströmsgatan 30, 644 30 Torshälla,
tfn/fax bostad 016 - 35 71 48, tfn arbetet 016 - 10 27 98, tfn mobil 073 - 954 08 03,
E-post: 016357148@telia.com

<u>Dagordning</u>
(ta med tidningen som underlag).

Välkommen

1. Höstmötets öppnande
2. Val av ordförande och sekreterare för mötet.
3. Val av två protokollsjusterare tillika rösträknare.
4. Godkännande av dagordningen.
5. Höstmötets stadgeenliga utlysande.
6. Föredragning av föreningens nuvarande ekonomiska situation och preliminär budget för 2006 och beslut om medlemsavgift för kommande verksamhetsår (2006)
7. Fråga om föreningen ska ta fram en ny Logotype.
8. Övriga frågor.

Mötets avslutande.
Därefter lite allmän villervalla, rundsnack och förberedelser för:

Kl 18.00 Middag med överraskningar

?

På kryss med Gerda.

Onsdagen den 17 augusti samlades ett 30-tal medlemmar vid Belgvikens ångbåts-brygga (det stavas faktiskt så), för att gå ombord på ångslupen Gerda.

Detta är en dam som bär sina 140 år med heder, byggd i Göteborg, på Lindholmens varv 1865 och hon trafikerade Stockholms ström fram till 1894 då hon köptes till Hanebergs säteri.

Fram till 1932 gick hon i trafik på Näshultasjön under namnet Hanebergaren. Hon låg sedan på land ända till 1979 då hon köptes av Eskilstuna kommun.

Efter en renovering, och som damer ibland låter göra, en rejäl ansiktslyftning är hon nu ett mycket gott skick vilket vi kunde konstatera. eldaren och Maskinisten hade fått upp trycket i ångpannan, med viss svårighet beroende på att veden inte var alltför torr efter denna något regniga sommar, och vi kunde lämna bryggan och styra ut på sjön.

Och på vädret fanns inget att anmärka denna kväll då solen lyste från en praktiskt taget molnfri himmel och temperaturen låg på en behaglig nivå. Att vi befann oss i säkra händer beträffande navigeringen av båten var inte att ta miste på då rodret sköttes av Henrik Bergdén som i vanliga fall arbetar som mästerlots i Göteborg.

Medan vi stävade upp mot Smalsundet stämde de medföljande musikanterna, medlemmar i Eskilstuna Spelmansgille, upp några glada låtar.

Denna trio bestående av två nyckelharpor och ett dragspel kallar sig av någon anledning för "Lilla röran", men spela kunde dom. Mellan låtarna tog Lars Barrögård från Näshulta hem bygdsförening och "alltiallo" ombord i Gerda till orda och berättade ingående vad vi kunde se längs stränderna. Passagen genom Smalsundet som är en handgrävd kanal kunde idag ske friktionsfritt, då vattenståndet i sjön nu var betryggande.

Där kunde vi också se en bäverhydda som dock troligen var obebodd. Vi kom så ut på den öppna delen av sjön där vi hade sällskap med ett Lom-par som jagade sitt kvällsmål på småfisk. Kursen gick i riktning mot Sandvik en rast- och övernattningsplats på Sörmlandsleden.

Redan innan vi angjorde bryggan vid Sandvik kunde vi känna en frestande grilldoft, och när vi lagt till hjälptes vi åt att bära upp medförda drycker och kaffe- tekannor till de framställda långborden.

Ulla-Britt hade stått för anskaffningen av förnödenheter och sedan hade Lily Anita, Leif och Karl-Inge fixat potatis- och grönsallad. Karl-Inge hade också ansvaret för att karrékotletterna fick den rätta grillytan. Bröd samt drycker, öl eller bordsvatten fanns på borden för dem som inte hade med-

havda drycker. Aptiten verkade inte vara något fel på, det heter ju att "sjön

suger" och allt smakade mycket bra. Våra medföljande musikanter stod för "taffelmusiken" bl.a med skänklåtar passande nog. När alla var mätta och belåtna vidtog historieberättande där Ragnar Gustafsson målande och ljudligt berättade om sina Amerikasläktingar och deras äventyr och spelmännen/kvinnan bidrog med mer eller mindre rumsrena visor som också skördade stort bifall.

En tipstävling fanns också med på programmet med en del kryptiska frågor. Konstruktör var givetvis Arne!!. Vinsten bestod i fri återresa med Gerda och det visade sig att tydligen alla prickat rätt på frågorna. En kopp kaffe och kakor avrundade det hela.

Gerda hade redan ångan uppe så det var bara att anträda återresan till Bälgviken som vi nådde i en allt mer fallande skymning. För att summera denna kväll finns bara ett ord **SUCCÉ**. Det instämmer säkert alla deltagare i och naturligtvis ett **STORT TACK TILL GÄNGET** som stått för arrangemangen och dessutom lyckats pricka in det fina sensommarvädret just denna kväll.

Bertil Börstell

Släktforskardagarna i Göteborg.

Släktforskardagarna varade under dagarna 3 mellan den 26–28 augusti.

På fredagen var det ordförande- och redaktörskonferenser.

Vi deltog i redaktörskonferensen och först var det meningen att ett nytt dataprogram skulle visas för redaktörerna. Men tyvärr så var programmet inte färdigt ännu så den programpunkten fick utgå.

Däremot så kom en diskussion igång angående, dels porto för tidningsutskicken och distributionssätten.

Det visade sig att de närvarande redaktörerna var ganska så ovetandes om vad det kostar att skicka ut sina tidningar. Det finns ju dels det vanliga brevportot på 1 märke á 5,50 men då får man endast skicka ut 20 gram alltså normalt brevporto. Blir det mer än 20 gram så är det dubbla porto som gäller. Detta sätt blir ju ganska dyrt för i regel så väger en tidning mer än 20 gram.

Sedan är det B-porto á 5,00 men samma regler angående vikten som ovan gäller men med 3 dagers fördröjning på utskicken.
B-porto Föreningsbrev har lite andra regler, då får man skicka ut 100 gram för 4,80 också detta sätt med 3 dagers fördröjning. Det är med B-porto Föreningsbrev som vi skickar ut Anbudet. Men då erfordras också att föreningen har tillstånd från Posten att skicka ut via B-porto Föreningsbrev.

Ytterligare en typ av försändelse finns, Posttidning men då ska man komma upp till flera tusen ex. per utskick för att få ett billigare porto. Denna typ av utskick använder sig Sv. Släktforskarförbund av men då har dom nästan 10.000 ex. varje gång Släkthistoriskt Forum skickas ut.

Distributionssätten, ja dom är minst lika många och krångliga som portona är. En del föreningar får skicka sin tidning med endast en så kallad oblat som sätts om ytterkanten av tidningens blad. Andra kunde lägga tidningen direkt på postlådan som den var. Själva får vi kuvertera tidningen, vilket blir både fördyrande och höjer vikten på försändelse.

Till slut var det en deltagare som yttrade sig och sa att han arbetade på Posten, allmänna skrattsalvor till följd av detta avslöjande. Han förklarade att Posten har ett reglemente som förordar att föreningstidningar som sänds via B-porto Föreningsbrev skall vara kuverterade. Detta för att Postens sorteringsmaskiner skall kunna hantera försändelserna på rätt sätt. Så de andra föreningarna som skickar ut sina tidningar på annat sätt kanske postmästaren på den orten ser genom fingrarna med.

På eftermiddagen sammanstrålade vi med ordförandekonferensen. Där blev vi presenterade för de nya medarbetarna som förbundet har anställt. Christer Lindström som ska sköta ”Rötters” hemsida och är huvudredaktör, Yvonne Carlsson som ska sköta Anbytarforum och Åza Olofsson som anställts såsom informatör.
Ted Rosvall meddelade att all diskussion om Sv. Befolkning 1970 och Sv. Befolkning 1980 som finns på Anbytarforum kommer att stängas.

På kvällen var det ordförande/redaktörsmiddag på Börsen. Många deltagare och god mat samt trevlig underhållning av Sture Hegerfors som skrivit en bok som heter ”Göteborgshistoria i världsklass”.

Lördagsmorgonen förärades utställningen av vår kulturminister Leif Pagrotsky som öppnade utställningen. Det var mycket folk som hade samlats vid receptionen till Göteborgs Museum där invigningen skulle vara.

Själva utställningsområdet var förlagt till Stadskansliet, Göteborgs Museum, Kronhuset och Christine Kyrka.
Enligt den skiss som tidigare hade varit publicerad i Släkthistoriskt Forum så befarade jag att det skulle bli mycket att gå mellan de olika ställena men det var inga problem. Det var områden som nästan var helt bilfria och det var korta sträckor att gå emellan.

Det är många föredrag under dessa två dagar och föredragen var dels i Göteborgs Museum och på Stadskansliet. Ett föredrag som var på lördagsförmiddagen hette ”Källkritik” och till detta föredrag samlades så många deltagare att man var tvungen att ställa in flera stolar. Det var Lennart Limberg som höll det, han var bl.a. ordförande i den samarbetskommitté som har haft till uppgift att ordna med allt som behövdes för utställningen.

Vid 1-tiden var det så dags för Riksstämman som för första gången hölls i en kyrka, det vill säga i Christine Kyrka.

Eftersom Ted Rosvall är kantor så hade han gjort ett nytt musikstycke som hette ”Marcia Genealogica” och det uppfördes enligt hans egen utsago ffg (för första gången) och fsg (för sista gången).

Tyvärr så krånglade högtalaranläggningen i kyrkan så vi satt bara kvar och lyssnade en liten stund på inledningen av riksstämman.

Därefter gick vi runt och tittade i de olika montrarna men började att bli lite trötta i både ben och fötter så efter en stund så drog vi oss tillbaka.

Till dig som aldrig har varit på någon av Släktforskardagarna, det är gratis att gå in på utställningen och det kostar ingenting att sitta och lyssna på något föredrag.

Det enda som möjligen kostar något är om man vill köpa ett program och det kostade 20,00 kr.

Nästa år kommer Släktforskardagarna att vara i Stockholm och en rekommendation till dig som aldrig har besökt detta evenemang någon gång är att passa på då.

Fortsättning på sidan 16

Fortsättning från sidan 15

På söndagen var det betydligt färre besökare och vi övervarade ett föredrag i Göteborgs Museum som hette ”Amerikansk Släktforskning”. Det var mycket intressant men för egen del var det ingenting nytt.

Det finns alltid både gamla, gäller kanske mest böcker och nya saker både att titta på och köpa.

Vi köpte för egen del en CD-skiva ”Emibas” nyutgiven av förbundet, om vilka som emigrerat. På ett bokantikvariat hittade jag en bok som tillhör de tidigaste årgångarna av förbundets årsböcker och det var ”Båtsmän, ryttare och soldater” vilken också inköptes. En ny bok med namnet ”Forska i Stockholm” köptes och i SVAR:s monter inköptes ett antal mikrokort, eftersom SVAR har börjat sälja ut sina dubbletter.

På sådana här tillställningar möter man både gamla bekanta och träffar nya att umgås med.

Det var lite om vad som var på släktforskardagarna 2005 i Göteborg

Skrivet av

Lily Anita Carlsson

Ransoneringstider

Utdrag ur ett brev som Sven Kullman har i sin ägo. Samt information hämtad från Internet av Lily Anita Carlsson.

Tunafors Gård, Eskilstuna den 31 Mars 1918

Kära Syster Anna!
Rörande Potatis - Kära du - Är det ingen möjlighet att du kan göra något därför? 100 Kg. få sändas till enskild person på Järnväg - min Kompanjon Larsson har just i går fått en sändning från Wingåker...

...Tråd har jag försökt fiska efter, men får öfver allt det svaret att tråd ej säljes utan att tyg köpes samtidigt -

Ja, allt är förskräckligt dyrt - rörande kläder så var jag nog lycklig att förra året rikligt förse både mig o Kurt med allt möjligt. Jag tyckte det var dyrt då, men det är nära dubbelt dyrare i år -

Till Kurt i synnerhet blir det ju alltid en hel del som måste köpas. Tröjor t.ex. som jag nyss för Jul köpte till honom för 1.65 per styck, kosta nu 7.50. Ehuru jag f.n. ej behöft köpa skor för egen del - Köpte jag häromdagen tilfölje det alltjämt fortgående stigandet ett par skor för — 50 Kronor —

Du förstår att jag - om du eller någon annan skulle vara nog vänlig att sända mig 100 Kg. Potatis, så betalar jag hvad som helst - något Maximipris kan ej bli tal om - det har här i Etuna för länge sen kastats öfverbord och det påstås bevisligt att sjelfva Polisen betalt öfver Maximipris för att få potatis -

Hjertliga häslningar till Eder alla
från Eder tillgifna
Per o Kurt

Från Internet

Försörjningsfrågan
På trettio- och fyrtiotalen var de svenska hushållen fortfarande relativt självförsörjande - man bakade bröd, styckade kött, konserverade, långkokade stekar och rotfrukter, syltade och saftade själv i stor utsträckning. Det fanns speciella butiker för nästan varje vara. Kött och fläsk inhandlades i slaktaffären, fisk i fiskaffären, osv. All försäljning skedde över disk vilket gjorde att det tog timmar att handla till ett familjehushåll. Samhället var alltså mindre sårbart i jämförelse med vår tid, där den egna livsmedelsproduktionen är minimerad.

I mars 1940 kom de första ransoneringarna, gällande kaffe och te. Anledning var att minska förbrukningen av utländsk valuta. Därefter följde ransoneringar på i princip alla varor, och det blev mycket pysslande för Sveriges många husmödrar med alla ransoneringskort som skulle klippas och klistras. En omfattande byteshandel startade mellan vänner och släktingar, t.ex. bytte barnfamiljerna till sig köttkuponger mot tobakskuponger. Veckotidningarna var sprängfyllda med råd om hur man fick ut mesta möjliga nä ring ur - med tiden - allt mer udda djur och växter.

Kyckling eller.....?

Reglerna var mycket stränga, till och med på restauranger och bjudningar var man tvungen att ta med korten om man ville få någon mat. För att dryga ut de små ransonerna utvecklades olika surrogat, surr kallat, som var konstgjorda ersättningsmedel för varor som endast fanns i begränsad form.

Efter en tid tilläts bara försäljning av surrogatsorter som Livsmedelskommi-

Fortsättning på sidan 17

Fortsättning från sidan 16

sionen godkänt i samråd med Institutet för folkhälsan och Priskontrollnämnden. Svenskarna hade en uppsjö av surrogat att välja bland, det salufördes under krigsåren 155 typer av kaffesurr (totalt 45 miljoner kilo), 62 sorters äggersättning, 55 surrogat för te, 43 för matfett, 31 för kryddor, 20 för tobak, 6 för kakao och ett för kött (!).

Kafferansoneringen var bland det som kändes svårast för gemene man, sommaren 1940 skulle ett halvt kilo per person räcka i femton veckor. Därför blev det något av nationalsorg när 16 ton kaffe förintades vid en brand i ett rosteri nära Lisberg i Göteborg.

Många hade dock fortfarande bra kontakt med sina släktingar i Nordamerika, varifrån tröstande paket började komma med de efterlängtade bönorna. De många kaffesurrogaten är en historia i sig. De kunde innehålla säd, ärtor, sockersnitsel, betor, potatis, fodervicker, ekollon, kastanj och cikoria. Hur man fick detta att ens likna kaffe är än idag en gåta...

De som köpte mycket livsmedel och lagrade hemma, de så kallade hamstrarna, var en illa ansedd grupp under kriget. Redan den 1 september 1939 kände Per Albin Hansson sig ”skamsen över att det finns fullvuxet folk som inför en påfrestning genast tappar huvudet och egoistiskt förgäter all samhällssolidaritet”.

I stora kampanjer med ”fru Hamsterlund” som symbol, fick medborgarna lära sig det illojala i att hamstra. Det talades om radikala prishöjningar och uppjagande av krisstämningar, två problem som för övrigt även skulle drabba fru Hamsterlund själv.

Även tyg och läder ransonerades under kriget. Istället lanserades cellullosa, utvunnet ur pappersmassa, som ett nytt supermaterial. Snart kom både billiga cellullklänningar- och dräkter ut på marknaden och blev mycket populära. Kilklackar av kork blev högsta mode.

Ransoneringarna

27 mars 1940 kom de första ransoneringarna. De gällde importvarorna te och kaffe och infördes för att minska förbrukningen av utländsk valuta. Ransoneringskorten, som delats ut redan i slutet av oktober 1939, kom nu till användning. Ett par veckor efteråt (10 april) kom det andra slaget mot hushållen - med anledning av ockupationen mot Danmark och Norge ransonerades socker, för att förhindra ”köppanik”.

Sedan tyskarna upprättat en spärr över Skagerak, och därmed stängt av Sverige från väst, hårdnade ransoneringarna. I handeln började verkliga brister uppstå vilket resulterade i ransonerad tvål, rengöringsmedel (12 maj), kakaoransonering (8 juli), mjöl och bröd (8 september). Därefter följde ost (3 november) och matfett (29 december).

30 december 1940

Lejdtrafiken var som en oas för Sverige. Alltsedan den startades 1940 gick det femtio turer om året över Atlanten, där bokstavligt talat blå-gula fartyg kunde byta skogsprodukter mot olja, kemiska varor och livsmedel. Avtalet som gjort detta möjligt byggde på komplicerade löften till de krigförande makterna angående skeppens destinationer och rutter. Under 1941-42 handlade man mest med USA, men sedan de kommit med i kriget koncentrerades trafiken istället till Sydamerika, främst Argentina.

Den 30 december 1940 ankom den första lejdbåten, Gullmaren, Göteborg. Hon hade varit i New York och lastats med huvudsakligen livsmedel.

Tidningsrubrikerna talade dock mest om tobaken som medförts, vilken var en stor bristvara i Sverige.

Fler ransoneringar... fr. o. m 7 januari

Trots att lejdtrafiken nu kommit igång var Sveriges försörjningsläge prekärt. Svenskarna fick möta det nya året i form av ökade ransoneringar, det gällde t.ex. mjöl och gryn (15 januari) som numera sorgligt nog ingick i brödransoneringen.

Därpå följde krydd-, kött- och charkuteriransoneringar (1 april), och snart kunde man köpa ”köttfri biff”, något som aldrig riktig slog igenom. Efter sommaren kom turen till ost och ägg. Mjölken ransonerades aldrig men man satte upp ett tak för fetthalten, 3%, vilket är jämförbart med vår tids ”röda” mjölk. Den tjocka grädden fick man snart också bara ut på kupong, och den tunna togs tillsammans med smör och margarin in i en allmän matfettsransonering.

7 januari 1941

Hösten 1941 blev det tydligt att en klädransonering var på väg. Den infördes dock så tveksamt och sent, att en hamstringsvåg hann utbryta och nästan tömma butikerna. Från årsskiftet stängdes klädaffärerna en vecka för inventering av det som återstod, och samtidigt meddelades ransoneringsbestämmelserna.

Under den första ransoneringsperioden på ett och ett halvt år fick man göra av med 120 poäng per person. En komplett herrkostym drog 45, en ylleklänning 6 till 11. En herre kunde under arton månader köpa en kostym, två kalsonger, två löskragar, tre par strumpor, ett par vantar, ett par badbyxor, ett par raggsockor samt fem näsdukar. Det bedömdes av de flesta som en relativt riklig tilldelning, man hade ju - inte minst efter julhamstringen - redan kläder i garderoben.

- Och nu gnäller vi om det inte finns exakt den färg eller storlek på skjortan eller byxorna eller att mat eller fikabrödet inte är morgonfärskt (red. anm.)

Apropå Harpsund

När jag i ett tidigare nummer av Anbudet läste om den planerade resan till Harpsund kom jag att tänka på vad min farbror Pelle i sin levnadsbeskrivning ”Lite av varje” skriver om Harpsund och sina upplevelser där. Min fars bror Per Ohlsson, ”Pelle” kallad, var murare och välkänd i Ärla dels för sina murade spisar, ibland med hästmotiv på, dels för sina snidade hästar. Han föddes 1901 i Stenkvista som nummer fem i en syskonskara på tretton barn och kom att bli hembygden, Ärla-Stenkvista, trogen i hela sitt liv tills han dog 1992.

Pelles far, min farfar Ernst Ohlsson, hade en mobil ångmaskin som kunde användas till att driva tröskverk och sågverk och det var kanske främst för den senare användningen som han drog runt i bygderna och ofta med hjälp av ett par av sina söner sågade åt den som behövde få sågat. Det som Pelle berättar om hände 1915, alltså när han var fjorton år gammal, och så här skriver han med endast några års folkskola bakom sig. Hans måg, Per Björklund, har skrivit av texten från tunna, tunna papper skrivna på en gammal skrivmaskin som lämnat genomslag av typerna och den skall vara i stort sett oförändrad språkligt sett.

-Tröskningen tog omkring tre månader i anspråk och när vi slutat med trösken så började vi såga i Slytsågen som hörde till Kroberga. Den våren 1915 var det mycket timmer att såga vid Slytsågen, omkring sex tusen. Far var inte kvar och sågade där tills det blev färdigsågat för han fick sågningen med sin såg vid Harpsund där loge och ladugård skulle byggas. Byggmästaren som skulle bygga uthuset var samma byggmästare som vi sågat åt i Bjursäter och Brunsta. Som medhjälpare vid sågen hade far ett par pojkar från Stenkvista. Första världskriget hade då pågått något över ett halvår så det var inte ovanligt med inkallelser till krigstjänst.

Hjälpsågaren vid Harpsund blev inkallad och en kväll kom det bud ifrån telefonstation, som då var inhyst i ålderdomshemmet (vid Ärla kyrka, min anm.), att jag skulle cykla till Hållsta station och ta sista tåget till Mellösa varifrån jag skulle cykla till Harpsund.

Jag hade ingen aning om varåt Harpsund låg så jag frågade en stationskarl och han pekade ut i vilken riktning jag skulle åka. Tåget gick från Hållsta vid tiotiden på kvällen så när jag kom till Mellösa var det redan mörkt. Jag gav mig iväg i mörkret men det tycktes vara lång väg till Harpsund. Efter att ha åkt kors och tvärs på vägarna hela natten fick jag äntligen se ett lyktsken och när jag kom fram till den som bar lyktan visade det sig att det var ladugårdskarlen vid Harpsund som var på väg till ladugården för att börja dagens arbete och då var klockan halv fem på morgonen.

Jag frågade honom om han visste var sågarna bodde och han pekade ut en väg som gick genom skogen till Norrtorp. När jag kom fram till Norrtorp fick jag ovett för att jag inte hittat dit, ja, och sedan var det bara att vända om och följa med ner till sågen för att börja elda upp ångmaskinen. Sågen var uppställd mellan uthuset och sjön så vi tog vatten i sjön till Ångmaskinen. De gamla på gården sa att vattnet i sjön var så bra att när man fick dricka ur två liter sjövatten så blev man inte törstig på länge. Vi hade maten hos fördrängen som hette Pettersson, men då vi var så många arbetare vid Harpsund då, så fick vi äta i två omgångar med fjorton a femton man åt gången och då var det ändå en del arbetare som hushållade åt sig själva.

- De arbeten som pågick vid Harpsund då var förutom byggandet av uthuset, läggningen av stenterassen, uppsättning av staketet som kom färdigt från Varia i Flen, samt en hel del reparations och målningsarbeten och även anläggning av prydnadsträdgård.

Målarna och trädgårdsjobbarna var alla från Stockholm. Stenarbetarna var från Flen och den som var bas för dessa jobbare hette Pettersson och det var han som högg in harpan i stenen som skiljer Harpsunds ägor från intilliggande gårdar.

Harpsund hade ju tidigare hetat Axelsberg och det var väl för att prenta in det nya namnet hos ortsbefolkningen som denna sten med den inhuggna harpan restes. En av stenarbetarna var tysk och hette Klobbstock, jag minns inte riktigt säkert. Konsul Wikander var då ägare till Harpsund och kom i regel dit varje fredag och stannade kvar över söndagen. Ofta hade han några gubbar med sig och såväl konsuln som dessa gubbar gjorde ingenting på vardagarna men varje söndag jobbade de med att bryta sten och hugga i skogen.

En söndag, då vi låg kvar i Harpsund, fick dessa gubbar för sig att de skulle ta bort en sten som låg mellan stora byggningen och stugan på gården. De spettade och stod i värre men efter tre timmars arbete hade de inte fått stenen ur fläck. Vi gick då ut till gubbarna och frågade om vi fick hjälpa dem med att ta upp stenen och det fick vi på vissa villkor. Stenen som var en rätt stor bumling på omkring en halv kubikmeter stack opp med någon centimeter över gårdsplanen var inte så vigt att ta upp.

Vi grävde bort jorden runt den och skaffade lunor att väga upp den med och med en två á tre lyft så hade vi nog tagit upp den, men det fick vi inte utan vi fick bara lyfta den en desimeter åt gången sedan fick vi gå därifrån och gubbarna gick fram till stenen och blev fotograferade. Detta upprepades många gånger så jag skulle tro att gubbarna fick ett tjugotal fotografier att visa hur de bit för bit lyckade ta upp denna sten. För våran del hade vi ingen anledning att klaga för vi förtjänade lika mycket den söndagen som vi gjorde på en vecka med vårt vanliga arbete.

Fortsättning på sidan 19

Fortsättning från sidan 18

Ibland gav gubbarna sig iväg åt skogen för att avverka. Först fällde de trädet, sedan sågade de av det i tremeterslängder, sedan klöv de gärdsel av stockarna vartefter de sågade av gärdslen i vanlig spisvedslängd. Statdrängarna svor ve och förbannelse när de skulle köra hem denna småved från skogen. Man får väl också säga att det var ett under att inte gubbarna högg varann i huvut när de klöv gärdsel så avigt som de bar sig åt.

Konsul Wikander hade stora korkfabriker i Moskva, så därför gjorde far en mindre sågbänk som vi klöv alla bakar till ribb på och denna ribb användes att bunta korkmassa med, i likhet med som man buntar torvströ. Dessa ribbor kördes ner till Mellösa station där de lastades på järnvägsvag-

nar för vidare transport till Moskva. En dag skulle konsuln själv såga ribb men det höll på att gå galet, för hade inte far varit så kvick att rycka dän honom så hade han antagligen sågat fingrarna av sig för han förstod inte vilket farligt verktyg en sågklinga är.

Konsul Wikander hade en del fiskredskap utsatta i sjön och dessa skulle befallningsmannen sköta om. Befallningsmannens pojke, byggmästarns pojke och jag tjyvvittjade denna fiskredskap och fisken som vi stal gick vi till konsuln och sålde. När vi fick sälja fisken fick vi gå ner till sumpen släppa fisken där.

Ibland när vi inte fick någon fisk i redskapen så tog vi fisk ur sumpen och gick upp sålde den åt konsuln, En gång sålde vi en stor abborre två gånger men den tredje gången vi kom med den kände konsuln igenom honom och efter den dagen blev det slut med våra fiskaffärer. Att vi sedan gjorde en del rackartyg är ju klart, men pojkar är pojkar, det har de alltid varit och det kommer de att bli.

Det här är ett kort utdrag ur ”Lite av varje” som verkligen innehåller vad titeln säger. För mig personligen betyder den tredjedel som handlar om Pelle, föräldrarna och en del av syskonen naturligtvis mest. För honom själv var säkert dokumentationen i form av foton på snidade hästar och murade spisar viktigare, för att inte tala om de naiva teckningarna, berättelserna och dikterna. Pelle var en del i en stor syskonskara som nog politiskt hörde hemma i alla olika partier, men som den individualist han var startade han också, enligt uppgift som jag ännu inte kontrollerat, ett eget parti ”Ärlas väl” eller om det var en mindre ”påtryckargrupp”. Familjetraditioner är inte alltid tillförlitliga så vid tillfälle ska jag forska vidare. Häcklade dem med makten i samhället gjorde han i alla händelser.

Margareta Bergqvist

Intressant hemsida

När artiklarna i Anbudet är som bäst väcker de genast lusten att bidra med något ur ens egen erfarenhet, för ett tag sedan Kjell Ivarssons uttömmande artiklar om Krigsarkivet. Alla som släktforskar vet att man fastnar på någon person och inte kommer längre förrän det gått en tid och besvikelsen lagt sig och man tar nya tag. Min båtsman Lars Sand var en sådan person och nu har jag tagit ett steg framåt för att på nytt fastna.

I husförhörslängden för Odensvi (H) AI:8 1791-1810, tyckte jag det stod ”död Jungfrusund i juli 1808” men ingen notering finns i dödboken. När jag nyligen tog tag i problemet igen och började fundera över Jungfrusund och om jag läste rätt när jag kollade uppgiften i GENLINE (tidigare hade jag använt fichen) så bestämde jag mig för att e-posta landsarkivet i Vadstena och be om en ny scannad bild. Svaret kom omgående, man scannade inte på nytt det som redan var filmat men arkivarien hade läst i originalboken och berättade vad som stod. Jag hade läst rätt men det viktigaste var att hon gav mig en väldigt bra upplysning dessutom, Jungfrusund ligger i Åbolands skärgård och svenska skärgårdsflottan var förlagd där med anledning av 1808 -1809 års krig. Det år då vi förlorade Finland.

Jag började leta på alla kartor men icke, Jungfrusund fanns inte med. Återstod bara att försöka på Internet via sökmotorn GOOGLE och se, andra träff på listan handlade om ”Styrbjörns äntring” och svenska skärgårdsflottan. Naturligtvis fick jag en del annat som inte hade med just mitt problem att göra men det jag hittat var en riktig fullträff.

Det finns en man, Claes Bernes, som har en egen hemsida: http://medlem.spray.se/cbernes/index.html med dels släktforskning, dels mängder med information om svenska örlogsflottan och de enskilda fartygen, otroligt mycket intressant att läsa om man är intresserad av flottan i gamla tider. Han har även lagt ut kartor så nu vet jag exakt var Jungfrusund ligger. Hade jag sökt på ”båtsman Sand” så hade jag fått den verkliga träffen, nu kontaktade jag Bernes och fick tips om i vilken av hans många artiklar uppgiften om Sand finns med. De goda referenserna gjorde att jag på Krigsarkivet snabbt kunde få fram loggböckerna för rätt fartyg och läsa om händelserna runt min förfaders död och slapp leta efter en nål i en höstack. Det känns så ibland när man ska leta i Krigsarkivets arkivförteckningar om man inte är så bekant med den militära organisationen.

Nu återstår att försöka få veta om han begravdes iland eller till sjöss. Eftersom det i loggboken inte finns någon notering om begravning till sjöss, som det gör i ett tidigare fall, så tror jag att han fraktades iland med ett transportfartyg som avgick dagen efter in till Jungfrusund. Problemet är att det inte finns några dödböcker för Dragsnäs utlagda bland det finska kyrkoboksmaterial som finns på Internet och jag har ännu inte fått svar från Genealogiska Samfundet i Finland om det överhuvudtaget finns dödböcker för tiden och var originalböckerna i så fall förvaras. I alla händelser har båtsmannen Lars Sand inspirerat mig att läsa

Fortsättning på sidan 20

Fortsättning från sidan 19

svensk-finsk historia för tiden. Det lustiga är att jag i somras vid besök i Finland var alldeles i närheten av Jungfrusund och frågade efter vägen i Dragsfjärd när vi tog oss till en känd finlandssvensk mans, Amos Andersson, sommarbostad numera öppet för turister.

Margareta Bergqvist

Vem har lika många eller fler släktingar (inte bara anor) på samma kyrkogård?

Ibland får jag för mig att testa vilka data man kan få ut ur DISGEN. Det gör säkert många av föreningens medlemmar och därför skulle det vara roligt att höra andras resultat och ev. åsikter på min sökmetod. Jag är inte helt säker på att jag verkligen fångat alla när jag sökte fram dem, både på min fars och mors sida, som är begravda på Ärla kyrkogård. Det hör till saken att jag upptäckt hur djupt rotad jag sedan 1670-talet är i den socken dit jag som barn flyttade till min mormor. Ursprunget är två systrar födda 1676 och 1678 som blev anmödrar, den ena på farfars sida och den andra på morfars.

Att jag fått rätt resultat bygger naturligtvis på att grunddata är rätt inlagda. Jag har också utgått från att man begravdes i den socken där man dog och det var nog fallet åtminstone en bit in på 1900-talet. Därefter har jag tagit bort den som under sent 1900-tal dog i Ärla men begravdes på annan ort samt lagt till fem som inte dog i Ärla men begravdes på kyrkogården där. **Summan slutar på åttioett namn men endast sju gravstenar finns kvar,** om det nu överhuvudtaget har funnits fler. Jag ser med spänning fram mot om mitt resultat är ovanligt eller om någon annan säger ”åttioen och åttioen, då skulle du…” för att självsvåldigt travestera Hasse Alfredsson.

Margareta Bergqvist

Vi har stängt på söndagar

– alla andra dagar är vi på plats.
Det kan vara bra att känna till.

ÖPPETTIDER

CITYKONTORET

Mån-torsd	09.30-18.00
Fredag	09.30-15.00
Lördag	10.00-13.00

(Lördagar kontantlös service)

TORSHÄLLA & FRÖSLUNDA

Mån & torsd	09.30-18.00
Tisd, Onsd, Fred	09.30-15.00
Lördagar stängt	

Eskilstuna Rekarne Sparbank

016-15 80 00
www.ersab.se